

CVETJE

z vertov svetega Frančiška.

I. leto.

V Gorici, mali traven 1880.

4. zvezek.

Velikonočna pesem.

O srečno jutro, dan časti!
Slovesno zlato sonce sij,
Spomlad veselo rajaj!
Cvetlice naj lepó cvetó,
In ptice naj glasno pojó,
Vse z nami god obhajaj!

Premagana je huda smert,
Premagan satan, vklenjen, stert,
Peklenško dno se stresa;
Odrešen je zemljanov sin
Iz štiritisočletnih tmín,
Odpert mu pot v nebesa.

Zapustil Krist je merzli grob;
Ni vderžal njega skalni strop,
Ni straža ga vderžala.
Od smerti vstal je živ, svítal,
Ko to je préd učencem djál,
In milost ž njim je vstala.

Velika noč, Gospodov dan!
Iz serca ukaj, poj, kristjan!
Ves svet poj: alleluja!
Neskončna hvala, čast Bogu,
Ki dal je zánas v smert Sinu,
In zdaj nam raj ponuja!

Pripravljen sveti raj stoji,
Rešila nas je božja kri,
Ne dajmo spet se vjeti!
Bogu služimo vsi zvestó,
Da zánas kri zastonj ne bó,
Zastonj na križ razpeti!

Tretji red našega sv. očeta Franciška.

Čertice v podučenje udom in drugim vernim.

Razne veje in mladike tretjega reda.

Že v prvih časih po vstanovljenju tretjega reda so mnogi, ki so tako življenje sprejeli, od čednosti do čednosti se povzdigovali popolnoma se posvetili molitvi in službi božji, tako da so nekateri naredili sami za se celo obljubo vedne čistosti, včasih tudi obljubo pokorščine proti predstojnikom po vodilu jim odločenim in naposled obljubo svetega vboštva, ki ga je sveti Francišek tako priserčno ljubil. To se je zgodilo zlasti, kjer se jih je več vkup dobilo, ki so enako hrepeneli po višji popolnosti. Ti so od sveta ločeni vkupaj prebivali, vkupaj molili in delali, ter Bogu posvečeni po prostih obljubah radovoljne pokorščine, evangelijskega vboštva in vedne čistosti vodilo svetega Franciška v vseh rečeh natanko izpolnjevali. Sčasoma je dovolila sveta cerkev tretjerednikom, ki so tako vkupaj živeli, pa tudi slovesne obljube delati, in s tem se je začel regularni tretji red, kateri je cerkven red v najozjem pomenu, kakor drugi pravi redovi. Kedaj se je to zgodilo, se za gotovo ne da določiti; vendar so bili že ob času papeža Nikolaja IV. (1281—1285) pravi menihi tretjega reda svetega Franciška. Pozneje pa so cvele mnoge skupščine regularnega tretjega reda, katerim je dal papež Leon X. posebno vodilo, po Laškem, Francoskem, Španjskem in sploh po vseh katoliških deželah, in v njih je živelo mnogo pobožnih, svetih in učenih mož.

So pa tudi tretjeredniki, kateri sicer v samostanih skupaj živijo, pa vendar ne delajo slovesnih obljub, in se le prvotnega po papežu Nikolaju poterjenega vodila derže. Taki so na priliko hospitaliti, ki žive v družinah pri bolnišnicah ter bolnikom in zlasti norim strežejo.

V ravno ta razred se štejejo tudi tisti tretjeredniki, ki žive po samostanih prvega reda svetega Franciška in so navadno oblečeni kakor bratje prvega reda, samo da imajo le stoječ ovrtnik namestu kapuca.

To so moške veje in verste tretjega reda.

Kakor bratje, tako so pa tudi nekatere sestre tretjega reda po višji popolnosti hrepeneče že kmalu po smerti svetega Fran-

čiška nekako po samostansko začele živeti in pravim redovnicam se bližati.

To je storila že najperva tretjerednica na Nemškem, hči ogerskega kralja Andreja II. in deželna grofinja tirinška, sveta Elizabeta. Stopila je v tretji red, ko je še v polni časni sreči živela sè svojim nje vrednim možem, zveličanim Ludovikom, gori na slovečem gradu Vartburku. Ravno tisto leto namreč, ko je spisal sveti Frančišek vodilo tretjega reda, leta 1221, so se njegovi bratje pervega reda za stanovitno naselili na Nemškem in mlada gospa Elizabeta — poročila se je bila prej to leto, še le trinajst let stara — jim je vstanovila samostan in cerkev v svojem glavnem mestu Ajzenah. Od teh pobožnih bratov je kmalu izvedela o tretjem redu svetega Frančiška, in berž je želela tudi ona vanj stopiti. Prosila je ponižno svojega moža dovoljenja, in preblagi, priserčno ji vdani Ludovik ji rad priterdi. Od zdaj na dalje se je držala sveta Elizabeta vodila tega reda z največo natančnostjo do konca svojega življenja.

Ali to še ni bilo dovolj tej lepi, bogoljubni duši. Leta 1225 je naredila Elizabeta z nekakšno slovesnostjo v cerkvi redovnic svete Katarine pred svojim izpovednikom in duhovnim vodjem, slovečim mojstrom Konradom iz Marburka; dve obljudi, namreč obljudo natančne pokorščine v vsem, kar ji bo naložil njen izpovednik, da le ni nasprotno njenim zakonskim dolžnostim, in obljudo popolne zderžnosti in čistosti, ako bi imela kedaj postati vdova. Za tisti čas jo je vezala le prva obljudba; kako kmalu pa bo prišla tudi druga na versto, o! tega si pač sama ni mislila, nikar želela.

Že leta 1227 se je namreč morala ločiti od svojega neizmer- no ljubljenega moža, ki se je odpravil s cesarjem Friderikom II. na križansko vojsko. Ločila se je — in ni ga videla na zemlji nigdar več! Vmerl je kmalu po odhodu v daljnji deželi. Dvajset let je imela Elizabeta, ko je ostala vdova — zapuščena vdova, daleč od očetovega domu, brez človeka, ki bi bil mogel braniti njo in vboge sirotice, njene otročiče. Jeza mora zgrabiti človeka, ko le samo bere, kolike krivice je imela zdaj terpeti ogerska kraljeva hči od ljudi, kateri bi bili imeli dolžnost jo varovati in braniti, in ko svojo postavno vladavko spoštovati.

Vendar nigdar ni obupala Elizabeta nad ljubeznijo božjo, nigdar ni mermrala nad njegovo previdnostjo, in svoje odljube ni prelomila, dasiravno jo je želel v zakon najmogočnejši gospod na Nemškem, sam cesar Friderik II.; v britkoslih in terpljenju se je

vedno bolj vterdila v dobrem, vedno lepše se je svetila njena kerščanska čednost.

Zdaj ona ni mislila več na nič drugega, kakor na to, kako bi vsega posvetnega se iznebila in edino le Bogu služila. Že je hotela vse svoje premoženje mej vboge razdeliti in v drugem redu svetega očeta Frančiška od hiše do hiše kakor navadna beračica potrebnega živeža si iskati. Ali njen izpovednik, mojster Konrad, ji je to ostro prepovedal. V taki zadregi je sklenila nekaj storiti, kar bi ji leta hudi mož, ki mu je bila dolžna pokorna biti, ne mogel braniti. Preselila se je z grada Vartburka v mesto Marburk v deželi Hesiji. To mesto namreč, ki je bilo takrat še prav majhino, ji je bilo izročeno, da bi ko vdova deželnega grofa iz njega imela svoje dohodke. Tamkaj tedaj si je dala narediti poleg frančiškanskega samostana iz lesa in gline majhino kočico, kamer se je podala z otroci in dvema zvestima služabnicama. In ker ji je izpovednik stanovitno branil v red svete Klare stopiti, in od hiše do hiše kruha prositi, sklenila je vsaj ko sestra tretjega reda očitno in slovesno ponoviti obljube čistosti, pokorščine in popolnega vboštva.

Mojster Konrad je priterdil temu njenemu namenu s to pogodbo, da ji obljuba vboštva ne vzame pravice svojih dohodkov slobodno rabiti, da pomaga vbogim in poplača nekatere dolgove, ki jih je bil zapustil njen soprog.

Bilo je v veliki petek leta 1230, ali kakor drugi mislijo 1229, ko je Elizabeta v pričo svojih otrok in služabnic in mnogih bratov prvega reda svetega Frančiška v njihovi kapeli svoje blažene roke položila na goli altarni kamen in se odpovedala svoji lastni volji in vsemu posvetnemu. Potem je mojster Konrad sveto mašo bral in brat Burkard, gvardijan frančiškanski, je Elizabeti lase odstrigel ter jo v sivo suknjo oblekel in z vervco prepasal. Bosa v sivi spokorni halji, z belim pasom, znamenjem redov svetega Frančiška, tako se je nadalje svetu kazala ogerska kraljeva hči, kneginja tirinška, noter do smerti.

Ob enem z Elizabeto ste sprejeli tudi njeni dve zvesti služabnici in prijateljici Guda in Izendrut obleko tretjega reda, potem ko ste bile tudi že dalj časa v njem, ravno kakor Elizabeta. Te dve dobri duši ste tudi še nekoliko časa ostali pri njej v borni leseni koči. Od svojih otrok pa, katerim je preskerbela primerno odgojevanje, se je Elizabeta precej tedaj, dasiravno težko,

vendar popolnoma ločila, da bi njeno serce nad ničemer pozemeljskim ne imelo več veselja.

Zdaj je bila Elizabetina prva misel, da je v mestu Marburku ustanovila bolnišnico, katero je po volji papeža Gregorja IX., svojega posebnega zavetnika, spominu svetega očeta Frančiška posvetila. Sveti Frančišek je bil namreč malo pred, v nedeljo 4. oktobra 1226, vmerl in v nedeljo 16. julija 1228 ga je bil ravno imenovani papež v število svetnikov zapisal.

V to bolnišnico torej, svetemu Frančišku posvečeno, je sprejemala Elizabeta, kar je največ mogla, vbogih in bolnikov, in vsaki dan je noter prebila mnogo ur, da jim je stregla in jih tolažila. Tem, ki so imeli najbolj ostudne bolezni, kazala je največo ljubezen. Česala in vmivala jih je in, dasiravno ji je bil že od mladosti vsaki smrad neizmerno zoperen, poljubljevala je celo njihove ostudne, smerdljive rane.

Ali svoje ljubezni ta čudovita stvar božja nikaker ni zapirala mej bolnišniško ozidje; vse po mestu in daleč na okrog je obiskovala vboge in bolnike po njih bornih kočah, vsem delila, česar so potrebovali; in kaker beremo o svetem Frančišku in mnogih drugih svetnikih tistega časa, tako je tudi sveta Elizabeta s prav posebnim veseljem stregla gobavim.

Tako je živela Elizabeta še dve leti po tem, ko je bila sprejela obleko tretjega reda svetega Frančiška. Vmerla je 19. novembra 1231, ko je bila komaj doveršila svoje štirindvajseto leto, in preden so štiri leta pretekla, na binkoštno nedeljo 26. majnika 1235 jo je povzdignil papež Gregor IX. v število svetnikov in svetnic božjih.

Po zgledu te najlepše rože na tretjem vertu svetega Frančiška, ljubeznjive svete Elizabete, začele so se ravnati, ko se je njeno češčenje po svetu širilo, mnoge sestre tretjega reda: kakor Elizabeta in njeni tovarišici vkup živeti, bolnikom streči in z obljubami Bogu popolnoma se posvečevati. Imenovale so se Elizabetinke. Ali njih obljube so bile, kakor tudi Elizabetine, dasiravno slovesno v cerkvi storjene, vendar le proste, neslovesne obljube, ker tretji red od svete cerkve še ni bil priznan za regularni red, v katerim bi se mogle slovesne obljube delati.

Začetnica ženskega regularnega tretjega reda je še le zveličana Angelina, grofinja Maršanska. Ona je leta 1395 v Folinju na Laškem ustanovila prvi samostan tega reda, v katerem so se po priterjenju svete rimske cerkve slovesne obljube vpeljale. Vsta-

novila je pa blažena Angelina v svojem življenju še 19 takih samostanov po različnih laških mestih, in nadalje se je razrastla ta veja tretjega reda po vsem katoliškem svetu; povsod so si pridobile te redovnice občno spoštovanje. Imenujejo se na Nemškem *Elizabetinke*, na Francoskem pa *vsmiljene sestre* (*soeurs de la misericorde*). Skoraj povsod oskerbujejo bolnišnice.

V enakem duhu kakor te delajo hospitalitinke tretjega reda svetega Frančiška, ki se po svoji prvotni obleki tudi sive sestre imenujejo; one so od onih zlasti v tem različne, da ne delajo slovesnih obljub. Tudi ta mladika tretjega reda je bila z veseljem sprejeta, zlasti po gorenji Italiji, po Švicarskem, Francoskem, Nizozemeljskem in Nemškem, in nadaljuje svojo blagoslovljeno delavnost do današnjega dne.

Naposled bi bile omeniti še tiste tretjerednice, ki sicer posebe žive vsaka na svojem domu, pa imajo dovoljenje redovno obleko očitno nositi. Papeška pisma jih imenujejo z laškim imenom „*bicóke*“ ali „*pincókere*“, kar pa ima tudi splošni pomen tretjerednice. V naših krajih te verste ni in dandanašnji menda tudi drugod ne več.

Pisma našega sv. očeta Frančiška.

III. Sv. Antonu Padovanskemu.

Predragemu svojemu bratu Antonu brat Frančišek v Kristusu pozdravljenje!

Meni je ljubo, da svetega bogoslovja znanstvo bratom razla- gaš, vendar pa tako, da — kar silno želim — niti v tebi niti v drugih ne vgasne duh svete molitve po vodilu, ki je hočemo izpolnjevati. Imej se dobro!

Opomba. — Ker je bil sveti Anton učen v svetih rečeh, zato so ga prosili bratje, naj bi jih podučeval v svetem bogoslovju. Sv. Anton pa se tega ni hotel lotiti brez dovoljenja svetega Frančiška, in ta mu je bil tako odpisal, ker je bil prepričan, da človeku mnogo znanje nič ne pomaga za dušo, ako zastran njega molitev in pobožne vaje zanemarja in opušča.

IV. Sv. Klari in drugim sestram pri svetem Damijanu.

Preljubi sestri Klari in drugim sestram pri sv. Damijanu brat Frančišek v Kristusu pozdravljenje!

Ker ste postale po navdihnjenju Gospodovem hčere in služabnice Najvišjega, verhovnega kralja, Očeta nebeškega, in ste se zaročile svetemu Duhu, da bi živele po popolnosti svetega evangelija, zatorej hočem in vam obljubim vedno pridno za vas skerbeti, ali sam, ali pa po svojih bratih, s tako marljivostjo, kakor skerbim za te. Pozdravljene v Gospodu!

Opomba. — Ko je bil razposlal sv. Frančišek svoje učence po svetu, pripravljal se je tudi sam na pot v Jutrovo deželo, s tako gorečnostjo, kakor jo je bil tudi pri drugih užgal. Tedaj ga pa opomni kardinal Hugolin, tadanji zavetnik reda, samostana pri sv. Damijanu, kjer je prebivala sv. Klara, in drugih samostanov tega reda, za katere je imel skerbeti sv. Frančišek. Ali sveti oče je želel oprostiti sebe in svoje brate le-te skerbi in občevanja z redovnicami; navajal je razne vzroke, da bi to dosegel. Zoperno mu je bilo tudi, ker so imenovali tudi nje „manjše“. Prosil je tedaj kardinala, naj bi skerbel on za njih spoštovanje in napredek v čednostih, in naj bi jim poskerbel tudi kako drugo ime, naj bi se jim reklo na priliko „vboge gospe“ ali pa „vboge redovnice“, vsaj dokler ne dobijo ščasoma kakega bolj pripravnega imena. Kardinal, zelo previden mož, obljubi to Frančišku in mu pove, da hoče o tem govoriti sè svetim očetom papežem; Frančišku pa priporoči, naj bi vendar sester ne pozabil popolnoma, ampak naj bi imel še vedno neko posebno skerb za nje. To obljubuje sestram Frančišek s tem pismom, ki ga omenja sveta Klara v svoji oporoki.

V. Ravno tistim.

Preljubi sestri Klari in drugim sestram pri sv. Damijanu v Kristusu pozdravljenje!

Jaz vbogi brat Frančišek se hočem deržati življenja in vbodstva najvišjega gospoda našega Jezusa Kristusa in njegove najsvet-

tejšje matere in ostati v njem do konca. Prosim pa tudi vas vse, gospe moje, in vam svetujem, da živite vedno v tem najsvetejšem življenju in vboštvu. In varujte se skerbno, da po nauku ali svedu katerega človeka od tega življenja nikakor nikoli ne odstopite. Pozdravljene v Gospodu!

Povesti iz življenja sv. Frančiška in njegovih svetih tovarišev.

16. poglavje.

Sv. Klara in sv. brat Silvester svetujeta sv. Frančišku, da se svojim pridigovanjem veliko ljudi spreoberne. Vstanovi tretji red, pridiguje ptičem in zapove lastovicam, naj mirne bodo.

Ponižni služabnik Kristusov sv. Frančišek je kmalu po svojem spreobrnjenju veliko tovarišev zbral in jih v red sprejel. Bil je zdaj v veliki skerbi in ni vedel kaj naj bi počel, ali bi samo molil, ali pa tudi sem ter tje pridigoval. Močno je želel spoznati, kaj je božja volja v tej zadevi; ker pa se v svoji ponižnosti ni veliko zanašal nase in na svojo molitev, hotel je božjo voljo spoznati s pomočjo molitve drugih. Poklical je torej brata Maseja, in mu je rekel: „Pojdi k sestri Klari in ji reci v mojem imenu, naj z nekolicimi prav pobožnimi sestrami svojega reda Boga goreče prosi, da bi mi v svoji dobroti razodel, kaj bi bolje bilo, pridigovati ali pa samo moliti. Potem pojdi k bratu Silvestru, in mu povej ravno to!“ Ta je bil tisti negdanji posvetnjak Silvester, kateri je videl iz ust sv. Frančiška zlat križ prihajati, čigar dolgost je segala do neba in širokost do obeh koncev zemlje. Brat Silvester je bil tako pobožen in tako svet, da je od Boga vslišan vse zadobil, za kar koli je prosil, in da je večkrat z Bogom se pogovarjal. Zato ga je sv. Frančišek močno častil.

Brat Masej otide in po povelju sv. Frančiška nese sporočilo naj prvo sv. Klari in potem bratu Silvestru. Ta se je nemudoma, ko je sporočilo zvedel, podal k molitvi, in v molitvi je dobil od Boga odgovor. Vernil se je k bratu Maseju in mu rekel: „To govori Bog, da sporočiš bratu Frančišku: Bog ga je v ta stan poklical, ne samo zavoljo njega samega, temuč tudi za druge, da jih

veliko k zveličanju pripelje.“ S tem odgovorom se je vrnil brat Masej k sestri Klari, da bi zvedel, kaj je Bog njej razodel. In rekla mu je, da je ona sè svojimi tovarišicami ravno tisti odgovor od Boga dobila, kakor brat Silvester. Vrnil se je tedaj brat Masej k sv. Frančišku, kateri ga je ljubeznjivo sprejel, mu noge vmil in zanj kosilo pripraviti zapovedal. Po kosilu je šel sv. Frančišek z Masejem v gozd; tam je pred njega pokleknil, kapuco na glavo potegnil, roke križem položil in ga vprašal: „Kaj mi zapoveduje storiti moj Gospod Jezus Kristus?“ Brat Masej mu odgovori: „Kakor bratu Silvestru, tako tudi sestri Klari in njeni družbi je Bog odgovoril in razodel, da je njegova volja, da pridigovaje po svetu hodiš, ker te ni izvolil samo v tvoje, temuč tudi tvojih bližnjih zveličanje.“

Kakor hitro je sv. Frančišek tak odgovor slišal in v njem spoznal voljo Jezusa Kristusa, naglo je vstal in rekel: „Pojdimo torej v imenu božjem,“ in vzel je saboj brata Maseja in brata Anjola, sveta moža. Ko so v dušni gorečnosti dalje hodili, tako da niso veliko premišljevali, po kateri poti ali stezi bi šli, prišli so do gradu z imenom Salvurnijano, in sv. Frančišek je bil precej pripravljen pridigovati. Preden pa je začel, je zapovedal lastovicam, ki so tamkaj žvergolele, naj molčijo toliko časa, dokler bo on govoril, in lastovice so ga vbogale. Potem je tam pridigal s tako gorečnostjo, da so vsi grajski prebivavci, možje in žene, sklenili iz pobožnosti njega se okleniti in grad zapustiti. Toda sv. Frančišek ni dovolil tega, temuč je rekel: „Nikar se ne prehitite in ne hodite od tod; predpisal vam bom, kaj imate storiti, da svoje duše zveličate.“ Od slej je začel misliti, da bi ljudem v vesoljno zveličanje vstanovil tretji red. In šel je proč, ter jih popolnoma vtolažene in k pokori pripravljene zapustil.

Prišel je potem v neki kraj mej Kanaro in Bevanjo, in ko je z ravno tisto gorečnostjo dalje šel, povzdigne svoje oči in vidi nekoliko dreves ob poti, na katerih je bilo čudo veliko ptičev. Nad tem se začudi sv. Frančišek in pravi svojima tovarišema: „Počakajta me tukaj na cesti, jaz grem tjakaj mojim bratom ptičem pridigat.“ In šel je na polje in začel pridigati ptičem, kateri so bili na planjavi. Precej so prileteli tudi tisti k njemu, ki so na drevesih bili; in vsi skupaj so bili mirni, dokler je sv. Frančišek pridigo končal, in odleteli so še le potem, ko jih je blagoslovil. Kakor je pozneje brat Masej bratu Jakobu iz Mase poročal, hodil je sv. Frančišek mej ptiči, prijemal jih je za čopke in vendar se ni nobeden premaknil sè svojega mesta.

Zapopadek te Frančiškove pridige pa je bil ta: „Vi ptički, moji bratci, bodite hvaležni Bogu vašemu stvarniku, vedno in povsod ga hvalite, ker je vam dal prostost, da letite, kamer hočete; tudi vam je dal dvojno in trojno obleko. Ohranil vas je v Noctovi barki, da vaš rod ni zamerl. Tudi se mu morate zahvaliti, ker vam je zrak dal. Zraven tega ne sejete in ne žanjete, in Bog vas hrani, daje vam potoke in studence, da iz njih pijete, daje vam hribe in doline, da se v njih skrivate, in visoke drevesa, da na njih svoje gnjezda narejate, in če ravno ne umete ne presti ne šivati, vendar Bog oblači vas in vaše mladiče. Vaš stvarnik vas torej močno ljubi, ki vam tolike dobrote skazuje. Zato se varujte, bratci moji, pred grehom gerde nehvaležnosti, in glejte, da boste vedno Boga hvalili!“

Ko je sv. Frančišek te besede govoril, odpirali so ptički svoje kljunčke, stezali so svoje vratove, razprostirali svoje peroti in spoštljivo svoje glavice pripogibali do zemlje in sè znamenji in žvergolenjem naznanjevali, da jih je sveti oče močno razveselil. Sv. Frančišek se je tudi ž njimi veselil in se je čudil nad toliko množico ptičev, kateri so bili lepi in raznoverstno barvani, pazljivi in prijazni, za kar je pobožno stvarnika hvalil.

Po pridigi je naredil sv. Frančišek čez nje znamenje svetega križa in jim je dovolil odleteti. In na migljej so se vzdignili vsi ti ptički prelepo prepevaje v zrak, in razdelili so se v štiri dele, po znamenju svetega križa, katerega je sv. Frančišek čez nje naredil. S prečudnim petjem so odleteli, prva tropa proti vzhodu, druga proti zahodu, tretja proti severu in četrta proti jugu. S tem so naznanjevali, da, kakor je sv. Frančišek, nosivec svetega križa, njim pridigoval in znamenje svetega križa čez nje naredil, po katerem so se v štiri dele sveta razkropili, ravno tako naj se tudi pridiga svetega križa Kristusovega, ponovljena od sv. Frančiška po njem in njegovih redovnikih razširja po celem svetu, in da naj ti redovniki, kakor ptiči, nobenega premoženja nimajo na tem svetu, temuč da naj prepustijo skerb za svoj živež edino previdnosti božji.

17. poglavje.

*Mlad redovnik vidi mej tem, ko je sv. Frančišek po noči molil, sveto devico Marijo in mnogo drugih svetnikov
ž njim govoriti.*

Neki zelo čist in nedolžen mladenič je bil ob času sv. Frančiška v red sprejet in je živel v nekem malem samostanu, v kate-

rem so morali bratje na plahtah spati. Enkrat je prišel sv. Frančišek v le-ta samostan. Na večer po končani molitvi je šel k počitku, da bi, kakor je bil navajen, po noči, ko so drugi bratje spali, vstal in molil. Imenovani mladenič pa je terdno sklenil pozvedavati vse pota sv. Frančiška, da bi spoznal njegovo svetost, posebno pa da bi zvedel, kaj dela po noči, kadar vstane. Da bi te priložnosti ne zaspal, je zvezal, svojo opasnico s Frančiškovo, da bi čutil, kedaj vstane; sv. Frančišek pa tega ni zapazil. Po noči torej, ko so vsi drugi v prvem spanju bili, je sv. Frančišek vstal, in je videl svojo opasnico na ta način privezano. Da bi mladenič nič ne čutil, je lahko vozal razvezal, in je šel sam v gozd poleg samostana; tamkaj je stopil v majhino kočico, in je začel moliti.

Čez nekoliko časa se je mladenič zbudil, in ko je zapazil, da je opasnica razvezana, in da je sv. Frančišek že vstal, vstal je tudi on in ga je šel iskat. Ko je vrata proti gozdu odperta našel, mislil si je, da je šel tjakaj sv. Frančišek, in je šel tudi on v gozd. Prišel je blizu kraja, kjer je sv. Frančišek molil, in je zaslišal iskren pogovor; ko se pa bolj približa, da bi videl in razumel, kar je slišal, zagleda sv. Frančiška obdanega s čudovito svitlobo, in v tej svitlobi vidi Kristusa, prečisto devico Marijo, sv. Janeza kerstnika, sv. Janeza evangelista in neštevilno množico angeljev sè sv. Frančiškom se pogovarjati. Mladenič, ko to vidi, pade kakor mertev na zemljo. Ko se je pa končala skrivnosti polna sveta prikazen, in se je hotel sv. Frančišek v samostan verniti, se je z nogo dotaknil mladeniča, kateri je kakor mertev ležal. Poln vsmiljenja ga vzdigne in vzame v svoje naročje, kakor dober pastir stori sè svojo ovčico. Ko je pa pozneje od njega zvedel, da je tudi on prikazen videl, mu je prepovedal jo komu razodeti, dokler bo živel.

Mladenič je rastel v veliki milosti božji in pobožnosti do sv. Frančiška, in je postal izversten redovnik. Po smerti sv. Frančiška pa je razodel bratom omenjeno prikazen.

18. poglavje.

Sv. Frančišek skliče k samostanu sv. Marije Angeljske čudoviten redovni zbor ali kapitelj, h katerému se je zbralo več ko 5000 bratov.

Zvesti služabnik Kristusov sv. Frančišek je sklical nekedaj k samostanu sv. Marije Angeljske glavni zbor ali kapitelj, h katerému se je več ko 5000 redovnikov sešlo. Prišel je tjakaj tudi poglavar in vstanovnik pridigarskega reda, sv. Dominik, ki je ravno

takrat iz Burgundije proti Rimu popotoval. Ko je slišal, da sv. Frančišek namerja kapiteljski zbor imeti na planjavi pred samostanom sv. Marije Angeljske, šel je tudi on in sedem bratov njegovega reda ž njim, da bi zbor videli. Pri tem zboru je bil tudi neki sv. Frančišku jako vdan kardinal, kateremu je prerokoval, da bo za papeža izvoljen, kar se je tudi zgodilo. Ta kardinal je bil iz Perudže, kjer se je ravno dvor nahajal, nalašč prišel v Asiz, in je vsaki dan obiskal sv. Frančiška in njegove brate; nekatere kratki je pel tudi sv. mašo, in v zboru je večkrat bratom govoril. Bil je omenjeni kardinal močno vesel in pobožnosti navdan, kadar koli je bil v tem zboru. Ko je na tisti planjavi okoli samostana sv. Marije Angeljske videl brate v trumah sedeti, tukaj štirideset, tam sto, in tam zopet osemdeset, in vse se pogovarjati o Bogu, v molitvi, v solzah in delih ljubezni, in vse tako tihe in pohlevne, da se ni čulo ne ropota ne šuma, rekel je, čudeč se nad tako veliko in zraven tako lepo vrejeno množico, mej solzami in čudenjem: „Resnično, to je tabor in vojska borivcev božjih!“

V tej tako veliki množici se niso pripovedovale pravljice in kratkočasnice, temuč kjerkoli se je truma bratov zbrala, so molili, ali duhovne pesmi peli, ali objokovali svoje in svojih dobrotnikov pregreške, ali pa se pogovarjali o dušnem zveličanju. Bili so na planjavi šotori narejeni iz štorij in plaht in trumama sestavljeni za brate raznih okrajin, in zato se je ta zbor imenoval štorijski ali plahtni zbor. Za posteljo jim je bila gola zemlja ali nekaterim otep slame, za zglavje pa kamenje ali lesene klade. Kedor koli jih je slišal ali videl, jih je zaradi tega močno spoštoval. Sluh njihove svetosti se je tako razširil, da je od papeževega dvora, ki je bil takrat v Perudži, in od družih krajev spoletanske doline prišlo veliko grofov, baronov, vitezev, družih plemenitnikov in mnogo iz ljudstva, kardinalov, škofov in opatov z mnogimi kleriki, da bi videli tako svet, velik in ponižen zbor, kakersnega svet še nigdar ni videl, v katerem je bilo toliko svetih mož. Posebno pa so še prišli gledat poglavarja in najsvetejšega očeta tega svetega ljudstva, ki je svetu tako velikanski rop iztergal in zbral tako lepo in pobožno čredo, da hodi za pravim pastirjem, Jezusom Kristusom.

Ko je bil tedaj veseljni kapitelj popolnoma zbran, jim je sv. Frančišek, sveti oče in občni predstojnik vseh, v gorečnosti svoje duše govoril besedo božjo in jim glasno pridigal, kar mu je sv. Duh vdihnil. Predmet njegove pridige je bil ta-le: „Sinovi moji! Velike reči smo Bogu obljubili, še večje so nam od Boga obljublje-

ne, če bomo izpolnjevali Bogu storjene obljube; in mi za gotovo pričakujemo, kar nam je Bog obljubil. Kratko je veselje tega sveta, kazen, katera mu sledi, pa je večna; kratko je terpljenje tega življenja, veličastvo onega življenja pa je brez konca.“ O teh besedah je govoril poln pobožnosti, spodbujal in napeljeval je brate k pokorščini in spoštovanju do svete cerkve, naše matere, in k bratovski ljubezni. Zapovedal jim je k Bogu moliti za celo ljudstvo, poterpeti v stiskah tega sveta, zmerno živeti v sreči, čistost in angeljsko neoskrunjenost varovati, mir in zložnost imeti z Bogom, z ljudmi in z lastno vestjo. Naposled jih je še opominjal k ljubezni in k deržanju svetega vboštva. In tu je rekel: „Zapovedujem pod sveto pokorščino vsem, ki ste tukaj zbrani, da se nič ne trapite in ne skerbite za jed ali pijačo, ali za druge telesne potrebe, temuž samo na to mislite, da boste k Bogu molili in ga hvalili; vso skerb za vaše telo njemu prepustite, ker on posebno na vas misli!“ Vsi skupaj so sprejeli to povelje z radostnim srcem in prijaznim obličjem, in ko je sv. Frančišek končal pridigati, pokleknil so vsi k molitvi.

Sv. Dominik, pri vsem tem pričujoč, se je močno čudil nad poveljem sv. Frančiška, katero je za nespametno imel, ker ni mogel razumeti, kako bi mogla tako velika množica obstati brez najmanjše skerbi za telesne potrebe. Ali prvi pastir, Kristus, kateri je hotel pokazati, kako skerbi za svoje ovčice, in kako posebno svoje vbožce ljubi, navdihnil je prebivavcem mest Perudže, Spoleta, Folinja, Spela, Asiza in drugih krajev v okolici, da bi temu svetemu zboru prinesli jedi in pijače. In, glej! na mah so prišli iz omenjenih krajev ljudje z osli, s konji in z vozovi, obloženimi s kruhom, z vinom, z medenimi poticami, sè sirom in z drugimi rečmi, ki so bile dobre za jed, kakor so vbožci Kristusovi potrebovali. Prinesli so tudi mizne perte, verče, čaše, kupice in drugo posodo, kakeršna je bila potrebna za toliko množico. Srečnega se je štel, kedor je več prinesel, ali bolj pridno postreči mogel, tako da so celo vitezi, baroni in drugi plemenitniki, ki so bili gledat prišli, z veliko ponižnostjo in pobožnostjo streči se lotili. Ko je sv. Dominik vse to videl, in je jasno spoznal, da previdnost božja za nje skerbi, je v svoji ponižnosti sprevidel, da je sv. Frančiška krivo sodil nepremišljenega povelja; šel je torej k njemu, je predenj pokleknil in se je ponižno obtožil svoje krivice in zraven je rekel: „Resnično, Bog posebno skerbi za te svete vbožce, in jaz tega nisem vedel, n od tega trenutka nadalje obljubljam izpolnjevati sveto evan-

gelijsko vboštvo in namestu Boga preklinjam vse brate mojega reda, kateri bi v tem redu hoteli posestvo imeti.“ Tako tedaj je bil sv. Dominik močno spodbujen, ko je videl sv. Frančiška tolikanj v Boga zaupati, ko je videl gledé vboštva pokorščino tako velikega in dobro vredenega zboru, previdnost božjo in veliko obilnost vsega dobrega.

Pri tem zboru je bilo tudi sv. Frančišku naznanjeno, da mnogo bratov na golem telesu nosi spokorne opersnike in železne obroče, zaradi česar jih je veliko zbolelo, več od njih vmerlo, in mnogi so bili zaderžani v molitvi. Zapovedal je tedaj sv. Frančišek kakor jako pameten oče vsled svete pokorščine, da kedor železen opersnik ali železne obroče nosi, naj te reči odloži in k njemu prinese. Tako so tudi storili in naštelo se je čez pet sto opersnikov in še več obročev, deloma ročnih, deloma telesnih, in kmalu je bilo vse to na veliki kopici. Sv. Frančišek pa je zapovedal vse tamkaj pustiti. Po končanem zboru je sv. Frančišek vse še enkrat opominjal k dobremu, jih učil, kako se more na tem hudobnem svetu brez greha živeti in jih je potolažene in duhovnega veselja polne z božjim in svojim blagoslovom poslal zopet nazaj v njihove okrajine.

19. poglavje.

Iz vinograda nekega duhovnika v Rijetu, v čigar hiši sv. Frančišek moli, potergajo in vzemo ljudje, ki v velikem številu k njemu prihajajo, skoraj vse grozdje; vendar pa duhovnik, kakor mu je sv. Frančišek obljubil, več vina pridelal, kakor kedaj poprej.

Bog razodene sv. Frančišku, da bo v nebesa prišel.

Ko so nekedaj sv. Frančiška jako oči bolele, pisal mu je iz velikega vsmiljenja do njega kardinal Hugolin, ki je bil redu zavetnik, naj pride k njemu v Rijet, kjer so prav umetni zdravniki za oči. Ko je Frančišek prejel kardinalovo pismo, gre najprvo k sv. Damijanu, kjer je sv. Klara, le-ta pobožna nevesta Kristusova, prebivala, da bi njo nekoliko potolažil in potem šel h kardinalu. Ko je tamkaj bil, se je njegova bolezen v sledeči noči tako puhujšala, da ni nobene svitlobe videl, in ker zarad tega ni mogel na pot iti, mu je sv. Klara preskerbela majbino, iz bičevja spleteno celico, da bi v nji laglje počival. Toda sv. Frančišek ni mogel ne po dnevi ne po noči počivati, nekoliko zaradi bolečine svoje bolezn, nekoliko zaradi mnogih podgan, katere so ga zelo nadlegovale. Vedno večje bolečine je moral prestajati in začel je misliti in

spoznavati, da so kazen božja za storjene pregrehe. Začel je tedaj Bogu zato hvalo dajati z ustmi in sè srcem. Na glas je rekel: „Gospod, to in še veliko huje sem zaslužil! Moj Gospod Jezus Kristus, ti dobri pastir, ki nam svoje vsmiljenje v raznoterih kaznih in telesnih britkosti izkazuješ, daj meni, tvoji ovčici, milost in moč, da se ne ločim od tebe v nobeni bolezni, v nobenem strahu ali britkosti!“ Mej tem, ko je tako molil, zaslišal se je glas iz nebes, kateri mu je rekel: „Frančišek, odgovori mi: Ako bi bil cel svet zlato, morje, studenci in potoki bi bili balzam, in vsi hribi, holmci in skale bi bilo žlahtno kamenje, in ti bi našel zaklad, kateri bi bil toliko več vreden, kakor je zlato več vredno ko zemlja, ali balzam več ko voda, ali žlahtno kamenje več ko hribi in skale, in ti bi tisti vrednejši zaklad dobil s to boleznijo, ne bi li moral biti zadovoljen in vesel?“ Sv. Frančišek odgovori: „Gospod, nisem vreden tako druzega zaklada.“ Glas božji pa mu pravi: „Veseli se Frančišek, zakaj zaklad večnega življenja je, katerega zate hranim, in od te ure te ž njim obdarujem; ta bolezen pa in britkost je zastava tega srečnega zaklada.“

Na to sv. Frančišek poln veselja nad tako slovečo obljubo pokliče svoje tovariše in jim pravi: „Pojdimo h kardinalu!“ Poto-
 lažil je potem s pobožnimi besedami sv. Klara in ponižno se od nje
 poslovil, ter je šel proti Rijetu. Ko se je temu kraju približal,
 prišla mu je velika množica ljudi naproti, tako, da ni hotel v mesto
 iti, temuč je šel k neki cerkvi v okolici blizu pol ure od mesta
 oddaljeni. Ljudje pa zvedevši, da je pri omenjeni cerkvi, so tako
 številno iz cele okolice tjakaj hiteli, želeči ga videti, da je bil vino-
 grad omenjene cerkve kmalu vničen in vse grozdje potergano. To
 je duhovnika močno žalilo in se je kesal, da je sv. Frančiška v
 svojo cerkev sprejel. Sv. Frančišek je po božjem razodenju spoznal
 mišljenje duhovnikovo; poklical ga je torej k sebi in mu rekel:
 „Dragi oče, koliko vina vam obrodi ta vinograd v naj bolj rodo-
 vitnem letu?“ Ta mu odgovori: „Dvanajst sodov.“ Na to mu pravi
 sv. Frančišek: „Prosim vas, oče, dovolite mi poterpežljivo še
 nekoliko dni tukaj ostati, ker se tukaj boljšega čutim, in dopustite
 iz ljubezni do Boga in do mene, reveža, da si vsaki sme vtergati
 grozd v vašem vinogradu, zakaj v imenu mojega Gospoda Jezusa
 Kristusa vam obljubljam, da vam bo vinograd to leto dvajset sodov
 obrodil.“ To je storil sv. Frančišek zaradi tega, ker je tam sta-
 noval, in je to vsem ljudem, ki so tjakaj prišli, očevidno jako ko-
 ristilo za dušo. Duhovnik se je zanesel na obljubo sv. Frančiška,

ter je prostovoljno prepustil svoj vinograd vsem, ki so k njemu hodili, katerih mnogi so napoljeni z nebeško ljubeznijo odešli in svet zapustili.

Čuden dopodek! Vinograd je bil tako oropan in izpraznjen, da je komaj nekoliko jagod grozdja ostalo. Prišel je čas tergatve; duhovnik pobere te jagode, jih verže v kad in stlači, in po obljubi sv. Frančiška dobi dvajset sodov najboljšega vina. Ta čudež nam očitno kaže, da, kakor je obtergan vinograd po zasluženju sv. Frančiška obilno vina rodil, tako je tudi kerščansko ljudstvo, ki je zaradi greha brez vseh čednosti bilo, po zasluženju in podučevanju sv. Frančiška večkrat donášalo obilen in dober sad pokore.

O češčenju device Marije,

brez madeža spočete, *in sanctus Duns Scotus*
zlasti v frančiškanskem redu.

III.

„Serafinski učenik“ sv. Bonaventura je vpeljal, kakor smo videli, v celem frančiškanskem redu praznik spočetja Marijinega, „ostroumni učenik“ Janez Duns Skot pa je prvi učeno spričal, da je bilo Marijino spočetje popolnoma čisto, prosto vsakega madeža izvirnega greha.

Kje je bil rojen le-ta naj večji učenjak našega reda, ne da se natanko in za gotovo povedati. Poganjajo se zanj Irci, Skoti in Angleži, zakaj vsakemu narodu bi delal čast. Dasiravno ni sploh priznано, vsaj naj verjetniše pa je vendar, da je zagledal luč tega sveta na Angleškem, v Dunsu ali Dunstnu, majhini vasi ne daleč od mesta Alnevisa v deželi Nordumbriji; te misli so menda vsi natančniši novejši pisatelji. Keč a j se je rodil, to pa tudi ni spričano; navadno se misli, da leta 1274, drugi pa terdijo, da 1266 ali celo že 1245. Naj bolj zadeto bi znalo biti, ako se deržimo srednjega števila.

O mladosti in nadaljnjem življenju tega pobožnega in učenega moža se pripoveduje marisikaj lepega, vendar se za terdno zopet le malo ve. V red je stopil pri frančiškanih v Njukaslu (Newcastle). Od tam so ga poslali učiti se na visoko šolo v sloveče mesto Oksonijo ali Oaksferd (Oxford), kjer je bil njegov učitelj neki Viljem de Warra, vnet častivec Matere božje in zlasti goreč priporočevavec praznika njenega neomadežanega spočetja. Mladi Skot se je učil pri

tem pobožnem možu s tolikim vspehom, da je v kratkem, ko so namreč njegovega učenika na visoko šolo pariško poklicali, on ga mogel nadomestiti v Oksoniji; in tako dobro ga je nadomestil, da so od vseh krajev hiteli mladeniči njega poslušat. Prej je le 3000 študentov bilo na vseučilišču v Oksoniji; ko je on nastopil, namnožili so se neki celo na 30000. — Pa ne le ustno je učil Skot; tudi v spisih je skerbel, da se ohrani in razširja njegov nauk. Zlasti je spisal tukaj veliko bogoslovsko delo, v katerem razlaga, kakor je bila tisti čas navada, sloveče čveterne bukve izrekov Petra Lombarda, ki so bile učne bukve na bogoslovskih šolah srednjega veka.

V tem imenitnem delu dokazuje Duns Skot v prvič z veliko bistroumnostjo in ravnó toliko ponižnostjo neomadežanost spočetja Marijinega. To so njegove besede: „Bog je mogel dušo preblazene device ali dalj časa v oblasti izvirnega greha pustiti, ali pa le en sam trenotek in potem jo očistiti; mogel je pa tudi precej v tistem trenotku, ko jo je vstvaril, toliko milosti ji dati, kolikor je drugi pri svetem kerstu dobijo, tako da je že v tistem trenotku prosta bila izvirnega greha. Katero iz teh trijuh se je v resnici zgodilo, to Bog ve. Ako ni veljavi svete cerkve ali svetega pisma nasproti, videti je primerno, da se Mariji to pripisuje, kar je izverstniše.“ *) — Izverstniše je, ako je bila Marijina daša že v prvem trenotku, ko je bila vstvarjena, prosta izvirnega greha. In to se je pač gotovo zdelo pobožnemu Skotu; vendar ne terdi odločno: tako je! ker sveta cerkev, kakor smo videli, do tedaj še ni govorila o tej resnici in v svetem pismu tudi ni kar naravnost povedana.

Dasiravno pa ni odločno pisal: tako je in ne drugači! vendar je Skot že naprej overgel vse poglavitne vgovore, katere bi mu bil kedo znal nasproti postaviti. „Ako je Marija brez madeža spočeta bila“, tako bi bil vtegnul kedo reči, „torej je ni odrešil Kristus, ni ji on nebeških vrat odperl.“ Na to odgovarja ostroumni učenik: „To je le videz; zakaj če je Kristus naj popolniši odrešenik, spodobi se, da je koga naj bolj popolnoma odrešil. Bolj popolno odrešenje pa je obvarovati dušo pred izvirnim grehom, kakor pa očistiti jo, potem ko je vanj padla. In koga drugega naj bi bil Kristus tako popolnoma odrešil, če ne svojo lastno mater? Nikakor se torej ne sme reči, da Kristus Marije ni odrešil, ako je bila brez madeža spočeta; zakaj ravno zato je bila brez madeža spočeta, ker jo je Bog zaslužnja in rešnje

*) Duns Scotus in librum 3. Sententiarum. Dist. 3. Qu. 1. — Primeri: Preuss, Zum Lobe der unbefleckten Empfängniss der Allerseligsten Jungfrau. Freiburg i. B. 1879. str. 45. in dalje.

smerti Jezusa Kristusa, njenega sinu, že naprej deležno storil in tako izvirnega greha prosto ohranil.“ — Mogel bi bil pa nadalje tudi kedo reči: „Kako pa, da je Marija na svetu morala terpeti in celo vmreti, ako je bila brez izvirnega greha spočeta? saj je smert in terpljenje le kazen izvirnega greha.“ Tudi na to je Skot dobro odgovoril: „Odrešenik lahko človeka z Bogom spravi tako, da mu odzame kazni, katere mu niso koristne, tiste, ki so koristne, pa mu pusti. Izvirni greh bi Mariji ne bil koristen; časno terpljenje pa ji je bilo koristno, ker si je ž njim pridobila zasluženje.“

8/5 Ko je tako od ene strani nasprotnike zavernil, od druge pa zaterdil svojo pokorščino do svete cerkve, kakor hoteč vedno tega se deržati, kar bo ona odločila, in sveto pismo tako umeti, kakor ga ona ume, katera edina ga more prav in veljavno razlagati, potem je smel goreči ljubivec nebeške matere Marije pač tudi naravnost govoriti, kakor beremo na drugem mestu omenjenih njegovih učnih bukev: „Blažena devica Marija nigdar ni bila sovražnica božja djanjsko vsled djanjskega, niti vsled izvirnega greha; bila bi pa, ako bi je Bog ne bil zavaroval“ *) pred izvirnim grehom. — To so pač odločne besede, ki nam kažejo terdno prepričanje o brezma-
dežnosti Marijinega svetega spočetja.

Pa ne le v spisih je učil Skot to resnico; še mnogo večkrat je gotovo z govorno besedo jo zagovarjal in spričeval tako v Oksoniji, kakor zlasti pozneje v Parizu in kamer je na dalje prišel.

Izverstni vspeh, ki ga je imelo učenje Skotovo na visoki šoli v Oksoniji, pripravil je namreč redovne vikše k temu, da so ga predstavili v Pariz, kjer je bila tisti čas naj imenitniša bogoslovska šola na celem svetu. Tam je ostal Skot sedem let, molil, študiral in učil, ustno in po spisih. Tudi iz tega časa se je namreč ohranilo imenitno učeno delo Skotovo, ki je pa prav za prav izleček iz onega, ki ga je spisal v Oksoniji. Vendar pa to še ni vse, kar je napisal le-ta bistrourni, pridni mož; njegova dela bogoslovnega, modroslovnega, neka tudi jezikoslovnega in fizikalnega obsega, izdana v Lijonu leta 1639, napolnjujejo dvanajst velikih in debelih bukev.

Po le-teh pisanih delih, kakor tudi po ustnem nauku pred mnogo tisoči poslušavcev se je razširila Skotova slava po vsem kerščanskem svetu, povsod se je z veliko častjo imenovalo njegovo ime;

*) Duns Scotus in lib. 3. Sent. Dist. 18.num. 13. — Primeri: Benedetto XIV., Delle feste di Gesù Cristo Signor nostro e della B. Vergine Maria Venezia 1749. stran 326.

vendar je ostal on pri vsem tem vedno ponižen in svojim vikšim na migljej pokoren redovnik. To se je zlasti očitno pokazalo, ko ga je poslal redovni general iz Pariza, z naj imenitniše učene stolice, ki jo je mogel imeti kerščanski bogoslovni učenik, v sicer sloveče nemško mesto Kolonjo, kjer je bila tedaj pa le navadna bogoslovska šola. Dotično pismo se mu je izročilo, ko se je bil ravno sè svojimi učenci malo oddehnit šel na neki kraj zunaj pariškega mesta, „duhovski travnik“ (Pré des Clercs) imenovan. Prebravši pismo pravi slavni učenik svojim učencem: z Bogom! in se naravnost napravi, da gre proti Kolonji. Učenci so ostermeli, vstavljali ga in vpraševali, ali ne gre vendar prej v samostan nazaj, da bi se vsaj poslovil od svojih duhovnih bratov; ali on jim odgovori na kratko: „General mi vkaže, da naj grem v Kolonjo, ne pa v samostan od bratov slovo jemati.“

S kolikim veseljem so v Kolonji tako slavnega moža sprejeli, to si je lahko misliti; le škoda, ker so se ga tako malo časa mogli veseliti. Še tisto leto, 8. listopada 1308, je šel s tega sveta v svojo večno domovino, kjer ga je gotovo s posebno častjo sprejela brez madeža spočeta nebeška kraljica, katero je tolikanj ljubil in častil. Po pravici, pravi neki star pisavec, da je služabnik božji blaženi Janez Duns Skot bolj pospešil češčenje neomadežanega spočetja Marijinega po celem katoliškem svetu, kakor kedor koli drugi pred ali potlej.

Življenje svetega Ludovika IX.

francoskega kralja, patrona tretjega reda svetega Frančiška.

VI. Kerščanska ljubezen in druge čednosti svetega Ludovika.

Kakor dobiva mesec svojo luč od sonca, tako izvira iz ljubezni do Boga ljubezen do bližnjega. Ni se še prigodilo, da bi kedo Boga resnično ljubil, svojega bližnjega pa ne. Kedor pa svojega bližnjega ljubi, ta ne bo zapiral svoje roke, kadar vidi svojega brata v sili, ali, z drugimi besedami rečeno: ljubezen do bližnjega rodi dušne in telesne dela vsmiljenja. To nam priča celo življenje svetega Ludovika.

Ludovik je želel, da bi bili vsi dobri, da bi vsi, po njegovem

zgledu, brez smertnega greha živeli; z ljubeznjivo besedo je zato tiste, ki so v smertnih grēhah živeli, vedno svaril, naj so bili že njegovi služabniki ali pa drugi imenitni in mogočni gospodje. To njegovo svarjenje tudi ni bilo brez uspeha. Ludovik je, kakor berno, več gospodov sè svojim ljubeznjivim opominjevanjem k poboljšanju pripeljal, tako, da niso za naprej več odirali vbogih, da so spodili nesramne ženske i. t. d. Tudi neki imenitni, prav nališpani gospe je tako živo in prepričavno govoril o ničemernosti telesne lepote, ki le malo časa terpi in kakor roža naglo zvene, da se je spreobrnila in se zanaprej prav ponižno in pošteno oblačila in obnašala. Kedor pa za kraljevo svarjenje ni maral in ni hotel opustiti svoje očitne in znane pregrehe, tak človek ni smel pred kralja, dokler se ni poboljšal; zakaj sveti kralj ni hotel imeti okoli sebe in v svoji palači očitnih grešnikov.

Po zgledu Jezusa Kristusa je Ludovik osebno razžaljenje vsakemu rad odpustil in tudi drugim je prigovarjal, da naj si mej sabo radi odpuščajo. Da ni pozabil moliti za svoje sovražnike, za žive in mrtve, tega nam pač ni treba povdarjati.

Naj bolj očitno pa nam priča o Ludovikovi ljubezni do bližnjega njegovo obnašanje proti vbogim in bolnikom. Kakor da bi imel Jezusa samega pred sabo, tako je sveti kralj vbogim stregel. Nad sto in dvajset jih je dobilo vsaki dan kruha, mesa in vina v kraljevi palači; o praznikih, v štiridesetdanskem postu in adventu se je narastlo število obdarjenih do dve sto in čez.

Ob sredah, petkih in sobotah štiridesetdanskega posta in v adventu je bilo za trinajst vbogih pripravljeno kosilo v kraljevi izbi, in tem je kralj sam stregel. Nosil jim je jedi, rezal jim kruh in, ko so odobedovali, dal je še vsakemu dva hleba, da jih vzame sabo. Če je bil mej temi vbožci kateri slepec, dajal mu je Ludovik sam kruh v roko, prijel mu je tudi roko in jo vodil do sklede. Tudi je takemu kralj sam ribe na koščke razrezal, pobral potem skerbno koščice vun in mu koščke v dobro jušico omočene v usta dajal. Pred jedjo je mej te siromake tudi denarja razdelil, in kateri se je kralju posebno potreben zdel, tisti je dobil več, kakor drugi.

Iz mej teh trinajsterih so se izbrali po kraljevem povelju vsako soboto pred jedjo trije naj vbožniši, in sicer slepi ali pa taki, ki so prav malo videli. Tem je Ludovik, s platnenim predpasnikom opasan in pred njimi klečeč, z gorko vodo noge vmival, in ko jih je vmil in obrisal, jih je poljubil, če so bile tudi polne hrast. Klečeč je podal potem vsakemu vodo za roke vmiti in tudi obrisalo mu je

pripravil. Ko je bilo vmivanje končano, je slehernemu nekoliko denarja v roko stisnil, poljubil jim je roke in potem so jih peljali v obednico.

Vse dni štiridesetdanskega posta je jedlo še družih trinajst vbogih pri kraljevi mizi; skoraj celo leto pa so jedli trije od onih trinajstih pri mizi, ki je bila blizu kralja postavljena, in tem je Ludovik večkrat stregel. Dobili so denarja in jedi, ki so bile za kralja pripravljene, poverhu pa še kos mesa in drugih jedi, da so jih domov nesli. Vsaki veliki praznik se je nad tri sto revežev nasitilo v kraljevi palači; in kadar je prišel Ludovik v Normandijo ali v kak drugi kraj, kamer je redkokrat zahajal, dal je vedno po tri sto vbogih sklicati. Zraven teh dobrih del se je po kraljevem povelju mnogo denarja, kruha, mesa, vina in drugih reči vsaki dan mej druge potrebne razdelilo.

V veliki četrtek je Ludovik trinajstim, v časih pa še celo šest in dvajsetim revežem noge vmival; potem so se pogostili in bogato obdarovani so zapustili kraljevo palačo. Pri tem pa ni misliti, da je le za spomin vmival noge, ki so bile že prej skerbno očiščene; vmival je prav kakor Kristus svojim učencem v resnici vmazane noge, ki jih je gotovo dostikrat le s trudom očistil. Tudi drugim imenitnim gospodom, svojim znancem, je nasvetoval Ludovik, da naj bi na veliki četrtek enako posnemali zgled Kristusov. Ravno to je vzkazal svojim odraščanim sinovom; morali so ta dan vbogim noge vmivati in potem jim pri mizi streči in jih z denarjem obdarovati. Veliki petek pa je Ludovik, kjerkoli je bil, bosonog obiskoval bližnje cerkve in obilno miloščino delil vbozim, ki so se mu približevali. Vsako leto so dobivali reveži od kralja tudi obleke, obuvala, derv in drugih reči.

Posebno skerb je imel sveti kralj za brate svetega Frančiška in svetega Dominika, katerim je bil tako vdan, da je neki rekel: „Ta dva reda tako ljubim in spoštujem, da bi dal vsakemu polovico samega sebe, če bi se mogel v dva dela razdeliti.“ Mislil in želel je tudi stopiti v enega ali drugega teh dveh redov, kadar bi mu bil sin toliko odrasel, da bi bil lahko prevzel vladanje; zadržale so ga le prošnje in prigovarjanje žene, katera mu je dokazovala, da je za ohranjenje miru in sploh za deželo boljše, da sam vlada, in nikakor ni hotela privoliti, da bi v red stopil. Tolikanj bolj očitno pa je pri vsaki priložnosti kazal svoje spoštovanje do bratov imenovanih dveh redov. Ne samo, da je bil vsaki brat, ki je prišel v kraljevo palačo, ali v ptujem kraju v hišo, kjer je kralj stanoval,

priserčno sprejet in dobro pogoščen, Ludovik je tudi želel vedno imeti brate teh dveh redov okoli sebe; daroval je njih samostanom, kakor tudi samostanom redovnic, ki niso imele posestva, večkrat živeža in drugih potrebnih reči v obilnosti. V samostane je posebno rad zahajal; večkrat je tam bratom sam pri mizi stregel, sicer pa ž njimi jedel, ž njimi se pogovarjal in radoval. Dostikrat je šel po svojem prihodu v kakšen samostan v kuhinjo pogledat, kaj da se kuha; potem se je podal v obednico in mej jedjo je vkažal pri- nesti iz svoje lastne kuhinje boljših jedi, katere so se v pričo nje- ga mej brate razdelile. V vsakem samostanu pa je preskerbel tisti dan in dan po svojem prihodu bratom boljših jedi in pijače.

Kakor dober oče je skerbel Ludovik za vdove in sirote, zlasti za tiste vdove, katere so moža, in za tiste sirote, katere so očeta v vojski zoper nevernike izgubile. Revni vitezi, vboge gospe, hlapci in dekle niso nigdar zastonj podpore prosili. Kadar je bila draginja, je poslal Ludovik svoje služabnike z denarjem po deželi, da so podpirali vboge; posebno veliko žita in denarja je poslal ob času lakote v Normandijo, Ginejo in v Poatu.

Več tisoč vjetih kristijanov je odkupil sveti kralj po visoki ceni iz sužnosti pri Saraceni; odkupljenim dal je še poverhu obla- čila in denarja. Za vboge, pa poštene učence je dal Ludovik sezi- dati v Parizu prostorno hišo, kjer so dobivali stanovanje in živež; več drugih poštenih učencev, ki niso mogli biti sprejeti v to hišo, je dobivalo od kralja denar v podporo. Mnogo je stala Ludovika tudi hiša za tri sto slepih, kateri so se na kraljeve stroške hranili, in zraven te hiše kapela sv. Remigija, kjer je bil večkrat sveti kralj, obdan od slepih revežev, na dan svetega Remigija pri slovesni sveti maši. Če verh tega še pomislimo, koliko tisoč in ti- soč je sveti kralj razdal, da so se zidale bolnišnice, cerkve, fran- čiškanski, dominikanski in drugi samostani v Parizu in po drugih mestih, ne bomo se čudili, ko beremo, da so svetovavci Ludoviku preveliko radodarnost očitali in da so ga opominjevali, bolj varčno z denarjem ravnati. Take svetovavce pa je Ludovik prav odločno zavrnil: „Molčite! Bog mi je dal, kar imam; kar na ta način po- rabim, je prav dobro naloženo.“

Da bi mogel vboge tolikanj bolj podpirati, se Ludovik, odkar se je bil pervikrat v Afriko podal, več ni oblačil v škerlat in tudi dragega sukna in drage kožuhovine ni rabil; njegove oblačila so bile brez lišpa, navadno černe ali kakšne druge ponižue barve. Ravno tako tudi ni hotel nositi zlatih ostrog na svojem obutalu; te, kakor

tudi konjske berzde, so bile železne in bele barve; enake barve in brez lišpa so bile sedla. Kar se je tako pri oblačilu prihranilo, dobili so vbogi. V dobre dela je obračal Ludovik svoj denar in ravno tako je učil tudi svoje otroke, da naj nikar nespametno ne zapravljajo, da naj si mariveč s časnim blagom zaklade nabirajo v nebesih. Ludovik je imel vedno pred očmi besede svetega pisma: „Boljši je molitev s postom in z miloščino, kakor spravi ljati zaklade zlata; ker miloščina reši smerti in ona je, ki briše grehe in pomaga najti milost in večno življenje.“

Še boljše bomo spoznali kerščansko ljubezen Ludovikovo, če ga spremimo v bolnišnice, v katere je rad zahajal, tako v Parizu, kakor tudi v drugih mestih, kamerkoli je prišel. Kakor vsmiljeni samaritan je hodil Ludovik od postelje do postelje; prigovarjal je bolnikom, da naj voljno terpijo; tolažil jih je, popraševal je po njih potrebah in lastnoročno jim je stregel pri jedi. Kralj sam je dajal bolnikom juhe, mesa, kruha in drugih jedi, katere je dal dostikrat iz svoje lastne kuhinje prinesiti, če je imel kateri bolnik kakšno posebno željo; sè svojo ruto jim je brisal pot z obraza, ali pa jim je čedil rane klečč pred njimi. Naj rajši je stregel tistim, ki so imeli nevarne bolezni. Dostikrat, ko so njegovi služabniki ali drugi gospodje, ki so ga v bolnišnico spremljevali, bežali zaradi nalezljivosti, ko niso mogli zderžati zaradi smradu, ali ker so se jim gnjusile strašne rane bolnikove, stregel je sveti kralj bolnikom neprestrašen tako ljubeznjivo, kakor bi bil v naj prijetniši družini v lepo dišeči dvorani.

Posebno lep zgled svoje ljubezni do bolnikov je zapustil Ludovik v cistercijenskem samostanu blizu Pariza, „Kraljev hrib“ imenovanem, katerega je dal po volji svojega očeta okoli leta 1227 do 1230 sezidati. Ta samostan je Ludovik večkrat obiskal. Kadar pa je tje prišel, vselej je šel tudi v bolnišnico, katera je bila za samostanske brate pripravljena in je tam slehernega bolnega brata poprašal po njegovi bolezni, tipal jim je žilo, polagal jim je svojo roko na sence in na čelo, naj si so se tudi potili, izročeval jih je svojim lastnim zdravnikom i. t. d.; ob kratkem, Ludovik je skerbel za bolne brate, kakor bi bili njegovi lastni telesni bratje.

Od drugih bolnikov zaradi gobave bolezni ločen, bival je v odstranjeni hišici brat Leodegarij, dijakon. Bolezen je bila tega siromaka tako zdelala, da je bil prav gerd in strašan videti. Oči so mu oslabele, da ni čisto nič razločil; trepavnice so mu bile erdeče,

nos odgnjit, ustnice preklane in otečene; komaj da je bil Leodegarij še človeku podoben. Neko nedeljo okoli praznika svetega Remigija se poda Ludovik, spremljan od flanderskega grofa in mnogo drugih velikašev k imenovanemu samostanu. Ko je kralj svoje molitve opravil in so bile svete maše končane, oberne se proti samotni hišici, katera je bila gobavemu Leodegariju za stanovanje odločena, in reče samostanskemu opatu, kateri sam ga je smel spremiti, da hoče gobavega obiskati. Opat in Ludovik gresta v hišico. Bolnik je ravno pri majhni mizici svinjsko meso jedel, ko vstopita. Priljudno ga sveti kralj pozdravi, popraša ga, kako se počuti, poklekne pred njega in kleče začne z nožem, ki ga je na mizici našel, rezati meso na koščke in dajati te koščke bolniku v usta. Potem popraša Ludovik bolnika, ali bi ne hotel jesti piščet ali jerebic, in ko mu bolnik prikima, pošlje kralj služabnika v svojo kuhinjo in kleče čaka z opatom, ki se je sicer bal in se ni rad dolgo pri gobavem mudil, dokler se je služabnik vernil sè zahtevanimi jedmi. Služabnik je prinesel dve pečeni piščeti in tri jerebice in zopet je kralj bolniku sam stregel, dokler se je najedel. Sol pa, s katero je Ludovik po volji bolnikovi koščke potresal, je škodovala bolnim, razpokanim ustnicam. Bolečine so se množile in kri je začela iz ran teči; priserčno je jel tedaj Ludovik bolnika tolažiti in opominjati, naj voljno terpi te bolečine, naj poterpežljivo prenaša bolezen, katero mu je Bog poslal. „Boljše je namreč,“ je rekel Ludovik bolniku, „na tem svetu terpeti bolečine, kakor na onem svetu v vicah se pokoriti.“ Dal je Leodegariju še tudi dobrega vina piti in potem se je priporočil njegovi molitvi in je odešel sè svojim tovarišem k obedu. Obiskal pa je še večkrat Leodegarija, kakor tudi nekega drugega gobavega brata, ki je bil v tistem samostanu.

Karkoli pa je Ludovik tema dvema in drugim bolnikom dobrega storil, njegova ljubezen do terpečih, njegova postrežljivost in ponižnost pri obiskovanju bolnikov, premagovanje samega sebe, to vse je bilo iz ljubezni do Jezusa. Ludovik si je mislil, da obiskuje svojega odrešenika, da njemu streže, da izpira njegove presvete rane; spominjal se je besed, katere bo Jezus na sodnji dan svojim izvoljenim rekel: „Bolan sem bil in ste me obiskali“.... zakaj „karkoli ste kateremu mojih naj manjših bratov storili, to ste meni storili.“

Večkrat je bil sveti kralj pričujoč pri molitvah za mertve samostanske brate in pri njihovem pogrebu. Tudi ga nikakor ni bilo sram vbožne merlice iz bolnišnice spremljati na pokopališče. Da bi

se več molilo za merliče, vказal je, da naj se na bolj oddaljen kraj pokopat nosijo: „Kolikor več ljudi se bo po poti srečevalo,“ je rekel Ludovik, „toliko več očenašev se bo za mertvega izmolilo, kar bo njegovi duši v prid.“

Še bolj je občudovanja vredna skerb, katero je imel Ludovik na križanski vojski za pokop pri Sidonu v Palestini pobitih kristijanov. Ko je kralj, ki je bil takrat v Jafi, zvedel, da so kristijane, ko so zidali terdnjavo, Saraceni napadli in jih osem sto — neki terdijo, da še celo tri tisoč — pobili, podal se je naglo v Sidon. In ne da bi si bil le kedaj nos zatisnil, pobiral je Ludovik tamkaj skozi pet dni trupla pobitih kristijanov, ako ravno so že tako smerdela, da drugi niso mogli smradu prenašati. Vsako jutro po sveti maši je šel zgodaj na delo in tudi druge je opominjal, naj gredo pokopavat marternike. Kako je bilo Bogu dopadljivo to delo kerščanske ljubezni, katero je Ludovik opravljal mej gorečo molitvijo z nevarnostjo svojega lastnega življenja, to mora biti jasno vsakemu, komur je iz svetega pisma znano, kakor je bil stari Tobija Bogu prijeten, ker je merliče pokopaval.

Te in enake dela kerščanske ljubezni nam pričajo, da Ludoviku ni manjkalo naj potrebnije čednosti, prave ponižnosti. Ta še le daje njegovim dobrim delam pravo in naj večo veljavo. Zakaj cerkve, samostane, bolnišnice in druge hiše za vboge zidati, vbogajme dajati, lačne sititi, bolnike obiskavati, k pogrebu hoditi, to so sicer dobre dela, katere imajo, če so iz dobrega namena storjene, pred Bogom gotovo veliko veljavo in so za tistega, ki jih stori, silno zaslužljive, — pa k vsemu temu se ne potrebuje ravno drugega, kakor vsmiljenega kerščanskega serca in dobro napolnjene mošnje; kot kralj pa klicati vboge k svoji lastni mizi, ž njimi jesti, pri mizi jim streči, noge jim vmivati in poljubljati, pred gobavim klečati in mu jedi v usta dajati, v pričo zbranega ljudstva podati se na drugo stran ceste k vbogemu gobavemu, dati mu miloščine in roko mu poljubiti, kakor je Ludovik storil, — to je že več kakor kerščanska ljubezen od človeka zahtevati more; to je premagovanje samega sebe, ki izvira le iz prave ponižnosti, katera spoznava brata v vsakem še tako slabo oblečenem človeku, katera se ne sklicuje ne na bogastvo ne na visokost stanu, katera ne dopusti nikomur zavoljo minljive časti, katero morebiti vživa, da bi se čez druge ošabno povzdigoval, katera ne zaničuje podložnih, katera mariveč v vsakem, tudi naj manjšem bratu svojega zveličarja vidi in objema.

Pa ne samo v ponižnosti, tudi v poterpežljivosti je posnemal Ludovik svojega Jezusa. Kadar je bil bolan ni tožil in godernjal; z vdanostjo v voljo božjo je prenašal tudi naj hujše bolečine; mislil je na terpljenje Kristusovo in tako pozabil na svojo lastno bolezen. Večkrat je dal Bog Ludoviku priložnost, tako v bolezni, kakor v drugih okoliščinah v djanju pokazati to svojo čednost. Vsako leto ga je napadla dvakrat, trikrat ali še celo štirikrat za nekoliko dni bolezni, v kateri ni ne dobro slišal, ne videl, v kateri ni nič jedel in ni mogel ne spati ne brez pomoči iz postelje iti. Ko se je začela bolezen na boljše obračati, bolela ga je desna noga, katera je od meč do gležna zaerdela in otekla; še le ko je ta splahnila in erdečica prešla, bil je kralj zdrav. Ako ravno so bile bolečine v tej bolezni velike, vendar jih je Ludovik voljno prenašal, in še takrat, ko mu je po nerodnosti starega služabnika goreč vosek kanil na bolno nogo, katero sta s kraljem gledala, ni se Ludovik jezil nad služabnikom; stegnil se je le po postelji in od bolečine premagan je vskliknil: „Joj mene!“

Tudi z drugimi boleznimi, mej njimi je bila ena prav nevarna, obiskal je Bog Ludovika, in v vseh se je pokazal zvestega služabnika božjega, kateri ljubi svojega nebeškega Očeta, tudi ko ga s terpljenjem obišče. Posebno lep zgled poterpežljivosti je dajal Ludovik po prvi križauski vojski, ko so ga bili z večino njegovih vitezev in vojakov Saraceni vjeli; ne da bi se bil jezil ali tožil, preterpel je naj hujše dušne bolečine in kakor Job prenašal je tudi hudo bolezen, ki mu jo je ravno takrat Bog poslal, z naj večo vdanostjo. Kako poterpežljiv je bil sveti kralj v svoji zadnji bolezni, bomo pozneje videli.

Pri mnogih priložnostih je pokazal Ludovik tudi občudovanja vredno pohlevnost. Če se je prigodilo, da ni bilo nobenega njegovih služabnikov, da bi mu bil postregel, ko se je po končanih opravilih v svojo izbo vernil, ni se nad njimi jezil ali togotil, tudi jih ni iz službe podil; poklical jih je k sebi in pobitim in trepetajočim ljubeznjivo in veselega obraza rekel: „Žalostni ste, ker ste se pregrešili; odpustim vam, samo pazite, da se kaj takega več ne prigodi.“ Ko je nekega svojih kamernikov slišal zaničljivo reči: „Saj kralj ni nič drugega, kakor človek, torej to, kakor vsaki drugi,“ ni Ludovik na to ničesar odgovoril, le samo pogledal ga je. — Ko so ga neki veliki petek, ko je šel po svoji navadi bosonog od ene cerkve do druge, berači tako obsuli, da bi ga bili skoraj sterli, ni pustil svojim vojakom, da bi jih razpodili; in ako ravno mu je zdaj ta

zdaj drugi v gnječi na noge stopil, ni se Ludovik jezil; v svojih bolečinah je rekel le: „Veliko več je Jezus Kristus ta dan za nas preterpel, kakor jaz danes za njega terpim.“ — Prav Ludovikova poterpežljivost pa je bila potrebna k voljnemu prenašanju surovega očitanja, s katerim je neka ženska, Sara po imenu, kralja v njegovi lastni palači napadla. „Pojdi! pojdi!“ mu je rekla, „ti ravno si moral priti za francoskega kralja! Mnogo boljše bi bilo, da bi bil kedo drugi namesti tebe. Ti si le frančiškanov in dominikanov in drugih duhovnih kralj. Res prav čudno je, da te niso še zapodili.“ Kraljevi služabniki so že hoteli pretepsti in iz palače vreči to jezično žensko; ali kralj jim zapove, naj jo pri miru puste, sam pa ji reče smehljaje, ko konča svoje krivično zasramovanje: „Prav govoriš; jaz nisem vreden, da sem kralj, in če bi bila božja volja, bi bilo boljše, da bi bil kedo drugi, kateri bi znal boljše vladati, kakor znam jaz.“ In ne da bi bila kaznovana, celo obilno obdarovana je šla ženska iz kraljeve palače. — Take poterpežljivosti in pohlevnosti pač ne najdemo, kakor le pri svetnikih in svetnicah božjih.

Pobožnost devetih torkov na čast sv. Antona Padovanskega.

V lanskem letniku „Svetega Frančiška zvončka“ se blizu tole bere o imenovani pobožnosti:

Bilo je prvi torek po smrti sv. Antona Padovanskega, ko se je njegovo častitljivo telo slovesno preneslo iz Arčele v Padovo in tam se pokopalo v cerkvi svete Marije Veče. Vže tisti dan so se na grobu začeli mnogi veliki čudeži goditi; zlasti so ozdraveli tisti torek kar vsi bolniki, ki so se dali prinesti na svetnikov grob, da so ga tam pomoči prosili. Od tedaj je ostal Padovancem torek svetega Antona dan; ta dan so z naj večim zaupanjem v vseh svojih potrebah pomoči iskali pri svojem čudodelnem priprošnjiku. Iz Padove pa se je le-ta navada — namreč torek posvečevati svetemu Antonu — po celem svetu razširila; zlasti se v cerkvah reda sv. Frančiška, vsaj po mnogih krajih, ob torkeh na oltarju sv. Antona pred izpostavljenim svetim rešnjim telesom bere sveta maša in posebna pesem poje na čast le-temu slavnemu svetniku.

To pobožnost je sv. Anton vže tisočerno poplačal; pa tudi apostoljski sedež jo je obilno oblagodaryl. Papež Klemen XIII. so

podelili 28. sušca 1763 popolnoma odpustek za vse torke celega leta vsem, ki obiščejo mej tem, ko je izpostavljeno sveto rešnje telo, ali ko se poje pesem na čast sv. Antonu, kako cerkev reda sv. Frančiška, prejmejo svete zakramente in za svete odpustke molijo navadne molitve. K temu pa ni potreba, da bi se ta pobožnost opravljala več torkov zaporedoma, tudi ni sila, da bi bila sklenjena z devetdnevnico; vsaki torek posebej se more dobiti popolnoma odpustek, da se le opravijo dobra dela, ki smo jih imenovali.

Ali prosilna molitev ima svojo moč od ponižnosti, od zaupanja in od stanovitnosti. „Veliko premore pri Bogu stanovitna molitev pravičnega.“ Zato opravljajo verni v velikih potrebah „devet torkov na čast sv. Antona Padovanskega“, to se pravi, devetkrat se sè svojimi prošnjami obračajo k temu velikemu svetniku, da bi jih na njegovo priprošnjo Bog vslišal in doseči jim dal, česar ga prosijo. Mej tem prejmejo naj manj enkrat zakramente svete pokore in presvetelega rešnjega telesa, ob torkeh so pri sveti maši — kjer se opravlja slovesna maša na čast sv. Antonu, ako je mogoče, pri tisti, — ako vterpijo, dajo za sveto mašo tudi sami, in vse to opravljajo v namen svoje prošnje.

Začetnik le-te pobožnosti „devetih torkov“ je sv. Anton sam, kakor priča ta-le dogodba:

Leta 1617 je živela v Bolonji neka imenitna gospa, ki je bila vže 22 let v zakonskem stanu, pa še ni imela nobenega otroka. V tej stiski in žalosti se je zatekla naposled k čudodelnemu svetniku, sv. Antonu; šla je v frančiškansko cerkev in tam je prosila pred oltarjem sv. Antona z britkimi solzami v očeh, naj bi ji Bog podelil zarod na priprošnjo tega svojega posebnega ljubljenca. Dokončavši molitev je bila gospa vsa potolažena in vpokojena; upala je za gotovo, da bo vslišana. Po noči nato se ji prikaže v sanjah sv. Anton ves v nebeški svitlobi. „Obiskuj“, ji pravi, „devet torkov mojo podobo v cerkvi manjših bratov in potem boš vslišana.“ Gospa je storila, kakor ji je velel svetnik, in ko je določen čas potekel, bila je v resnici v drugem stanu. Ali njen mož si ni nič dobrega mislil in, kar je bila nova nesreča, rodilo se je naposled dete, tako, da je bilo komaj človeku podobno. Vboga mati je imela pri vsem tem veliko tolažbo v svojem sercu, mirno vest, katera ji je pričala, da se ni pregrešila zoper zakonsko zvestobo, in pa neomejeno zaupanje do sv. Antona. V tem zaupanju dá otroka na njegov oltar položiti s prošnjo, naj, kar je tako milostno začel, tudi srečno doverši. In glej čudež! dete je začelo jokati in, ko so ga

odkrili, videli so na oltarju prelepega in čisto zdravega dečka. Zdaj so očetu prešle vse hude misli in on in mati oba sta bila polna veselja in sladkosti. Glas o tem čudežu pa se je razširil po celi Italiji in povsod so po zgledu le-te pobožne gospe mnogi verniki po devet torkov začeli posvečevati sv. Antonu na čast.

Navadno se izvoli v ta namen tistih devet torkov, ki so pred godom sv. Antona, kateri se obhaja 13. dan meseca rožnega cveta. —

Tudi mej našimi bravci je znabiti marisikateri, ki ima kaj velikega od Boga izprositi za dušo ali za telo, ki potrebuje zatorej mogočnega pomočnika v nebesih; vsi pa so, kakor radi verjamemo, sv. Antonu sè zaupno ljubeznijo vdani. Zato smo sodili, da ne bo napačno, ako jih opomnimo na popisano tolikanj koristno pobožnost, katera se letos začenja 13. malega travna, to je, tretji torek po veliki noči. Če pa kedo sam zase misli, da nima ravno take sile in potrebe, naj se le nekoliko ozre okrog sebe, kmalu bo našel bližnjega, ki potrebuje prav posebne milosti in pomoči božje. Ako mu jo po svetem Antonu izprosi, pomagal je bližnjemu svojemu; ako pa bi ne bila božja volja vslišati prošnje, sebi je pobožen prosivec vendar le zasluženje pridobil pri Bogu in pri svetem Antonu.

Čertice iz življenja rajnice Marije Kosove,

device tretjega reda sv. Frančiška.

(Nadaljevanje.)

Perva cvetlica njenega duhovnega verta je prelepa bela lilija njene deviške nedolžnosti, katero je, kakor sem prepričan, neomadežano prinesla pred sodnji stol Jezusa Kristusa. Bila je Mica obraza prijetnega; zato je bilo njeno deviško življenje kmalu v nevarnostih. Seveda, če je žlahtniši sad, bolj ose in seršeni vanj tiščijo. Ali Mica se je ogibala vsake nevarnosti, kolikor je le mogla. Zato se je zlasti zmirom ponižno oblačila, in kedar je iz pokorščine do starišev kako lepšo obleko nase dela, pridružila ji je pa drugo bolj slabo, da le svetu ne bi tako dopadla. Vendar pa je imela skušnjave zelo hude, véasi tako silne, da je okoli sebe vdarila, kakor je sama pripovedovala, in zaklicala sama pri sebi: „Skušnjavec! poberi se od mene, saj ne boš nobenega deleža pri meni imel. ①

Marija, ti mi pomagaj, ti me brani, ne pusti me sovražniku v roke!“ — In Marija ji je v resnici pomagala, da se je vbrnila in ušla zmagovito.

Ker pa je bila zavoljo tolikih skušnjav in nevarnosti za svojo deviško čistost v veliki skerbi, prosila je Boga goreče, naj ji da kakovo posebno pomoč, da bo mogla neoskrunjeno ohraniti to čednost. V ta namen je šla tudi na božjo pot v Petrovče, kjer je slavna Marijina romarska cerkev, v savinski dolini. Tam je prosila Mater božjo, naj ji pomaga sveto deviško čistost ohraniti do smerti, ako ni drugači mogoče, naj ji pa bolezen izprosi, da bo le devištvo zavarovano. Bila je vslišana. V osemnajstem letu njenega življenja ji je Bog deviško gredico z gostim ternovim plotom ogradil, to je, s hudo boleznijo, božjastjo. Neke velike kače se je prestrašila, da je od strahu zbolela in jo je začela hudo božjast metati, tako hudo, da so zelo učeni zdravniki rekli, da še skoraj niso videli enake bolezni.

Enajst let je vbožico noč in dan v eno mer metalo. Brez spanja je sedela v postelji, kjer je imela zglavje visoko podloženo, in noč in dan je z glavo in herbtom nazaj pahala. S čeznaturno poterpežljivostjo je tako terpela celih dolgih enajst let. V resnici, le-ta voljna poterpežljivost v vsem terpljenju, to je bila druga lepa in dišeča cvetlica njenega duhovnega ograda, bodeča roža vertnica. — V tolikem terpljenju je bila Mica vedno zadovoljna in vesela, in zadovoljnost in mirna vest je zderžavala tudi njene dušne in telesne moči. Vživala je le toliko, da je bil skoraj čudež, kako more ob tem živeti. Nič mesenega, tudi nič močnatga ni jedla, le nekoliko kislega mleka, ali kake jagode grozdja, ali kaj malega kakega drugega sadja. Pri tako vpičlem življenju pa je bila vendar tako lepe reje, kakor pri naj boljšem zdravju.

Ko je enajst let preteklo, spremenilo se je rajnici terpljenje. Metati tako v eno mer jo je nehalo; namesti tega pa jo je pogosto tako hudo prijelo in streslo, da je sama rekla, da je bilo to terpljenje veliko hujše od poprejšnjega. To je terpelo zopet drugih enajst let, tako da je bilo vkup celih dvaindvajset let, da ni na noge stopila, ali sama si mogla kaj pomagati. Zadnje leta, kakih pet let pred smertjo, začele so se ji tudi hude bolečine delati po herbtu, da jo je kakor ogenj peklo; na rokah ji je perste sključilo; po persih pa so se ji vedno take reči narejale, da jih je moral zdravnik večkrat prerezavati. Take luknje je imela po persih, da so se ji mogle gole kosti otipati. Bila je zdaj vsa terpečemu Jezu-

su podobna, vsa v ranah, na posteljo kakor na križ pribita. Smilila se je vsakemu, gdor jo je videl. Ali ona je bila v vsem tem terpljenju vesela in vsa v voljo božjo vdana. Rekla je: „Rada terpim, da le vem, da je božja volja tako. — O Jezus!“ tako je večkrat zdihtnila, „le verzi me, kamer hočeš, da te le ljubiti smem. Rajši grem v pekel po božji volji, kakor v nebesa brez božje volje.“ —

Kadar so njene tovarišice slišale koliko bolnikov z naj hujšimi bolezenmi se ozdravi na priprošnje naše ljube Gospe presvetega serca, ponudile so se ji, da bi opravljale devetdnevnicu za njeno zdravje ali vsaj za polajšanje; Mica pa jim je rekla: „Vem, da bi me Bog ozdravil na Marijino priprošnje, ali bojim se, da bi mu potem v svoji prostosti ne služila zvesto in da bi težko h zveličanju služilo, ako bi ozdravela.“

Tako si je Kosova Mica s poterpežljivostjo in vdanostjo v dolgem, hudem terpljenju bogate zaklade nabirala za svoj nebeški sedež.

Ako ravno bogata na duhovnih zakladih, pa je bila ona vendar vedno vsa ponižna, in sveta ponižnost je bila tretja cvetlica v njenem duhovnem vertu, lepo dišeča vijolica. Ponižnost je podlaga vsaki čednosti, posebna varihinja je pa sveti čistosti. Napuhnjena in ošabno oblečena deklina ne bo dolgo čista ostala. Mica je torej to čednost čez vse ljubila; pa se ji je tudi očitno poznala v besedi kakor v obnašanju. Zelo težko ji je djalo, ako jo je gdo zavoljo lepih čednosti hvalil. Rekla je takemu človeku: „Saj nimam sama od sebe nič drugega kakor greh, kaj me hvalite; kar je dobrega, je vse od Boga.“ — Dal ji je bil Bog posebno vednost in izversten spomin, tako da je vse vedela iz glave, da je bukve le enkrat prebrala. Dnevnicice Matere božje in sv. Frančiška je molila iz spomina brez bukvic. Toliko razumnost je imela, da so se ji še duhovniki čudili. Če ravno pa je bila tako razsvetljena, vendar je rada poslušala dobre nauke še marisi od katerega zelo malovednega. Kedar so jo tovarišice obiskale, želela je, da naj ji kaj povejo od pridige ali kerščanskega nauka, in ko so včasih djale, kako malo so si zapomnile, prosila jih je ponižno: „Le povejte, kolikor veste, če je ravno malo; bom pa Marijo prosila, da mi bo to še bolj razodela in mi pomagala, da mi bo k zveličanju.“

(Dalje prihodnjič.).

Priporočilo

Udom tretjega reda in drugim pobožnim bravcem tega lista se priporoča za ta mesec molitev za potrebe svete katoliške cerkve v naši slovenski domovini, zlasti za povzdigo in pokrepčanje prvega reda sv. Frančiška po vseh naših domačih okrajinah. — Posebej se priporoča pobožni molitvi neki duhovni pastir sè svojimi ovčicami, zlasti da bi blagoslovil Bog in obilo vspeha dal svetim duhovnim vajam, ki se imajo ta mesec tamkaj obhajati.

Dnevi popolnega odpustka in vesoljne odveze in godovi svetnikov in svetnic redov svetega Frančiška

meseca malega travna.

3. Sv. Benedikt Filadelfski, spoznavavec 1. reda. **P. O.**
  4. Sv. Izidor, škof in cerkveni učenik. *P. O.*
  6. Zv. Bentivolij Bonski, spoznavavec 1. reda.
„ Zv. Johana Senjska, devica 3. reda *P. O.*
  7. Zv. Antonija Florenška, vdova 2. reda. *P. O.**)
  8. Zv. Julijan od sv. Avguština, spoznavavec 1. reda.
  12. Zv. Angelj Klavijoški, spoznavavec 1. reda.
  15. (Zv. Lukezij, spoznavavec 3. reda. *P. O. k.*)
  16. Sv. arhangelj Rafael. *P. O.* za vse tretjerednike, kateri svoje obljube ponove in svete zakramente prejmejo.
  18. Zv. Andrej Hibernon, spoznavavec 1. reda.
„ Zv. Jakob Oldi, spoznavavec 3. reda.
  19. Zv. Konrad Askolski, spoznavavec 1. reda.
  21. Zv. Janez Masaški, spoznavavec 3. reda.
„ Zv. Janez Mali, spoznavavec 3. reda.
  23. Zv. Egidij Asiški, spoznavavec 1. reda. *P. O.*
  24. Sv. Fidelis Sigmarinški, mart. 1. reda (**P. O. k.**). (*P. O. f.*)
  27. Zv. Jakob Ilirski, spoznavavec 1. reda.
„ Zv. Johana Marija Maljska, vdova 3. reda.
  28. (Zv. Lukezij, spoznavavec 3. reda. *P. O. f.*)
„ (Sv. Pavel Kriški, vstan. reda pasijonistov **P. O. k.**)
- Tretjo nedeljo po veliki noči, praznik zavetništva svetega Jožefa. *P. O.*

*) Zv. Antonijo smo bili v 2. zv. po stariših zapisnikih postavili pod 28. dan meseca svečana, ali zdaj se njen god obhaja 7. malega travna. Tudi smo jo po ravno tistih nenatančnih zapisnikih imenovali devico; bila pa je vdova. Obojna pomota bodi s tem popravljena.